

МАҲМУД ТОҲИР

БИЗ НЕЧУН УЧРАШДИК

Шеърлар

Тошкент

Ғафур Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси

Муаллиф ҳисобидан чоп этилди.

Китобнинг ғоявий-бадиий савиясига муаллиф масъул.

Тоҳир, Маҳмуд.

Биз нечун учрашдик: Шеърлар.— Т.:
Ғ. Ғулом номидаги Нанриёт-матбаа бир-
ланмаси, 1992.—72 б.

Чқиш маълумотларидан авт.: Маҳмуд
Тоҳир (Маҳмуд Тоиров).

Маҳмуд Тоҳир Чирчиқ воҳасидаги кўҳна Паркент
қишлоғида унлб-ўсган нафаси тиниқ шоирдир. Чотқол
бағрида яшнаб ётган бу гўзал макон шундай бир мас-
канки, унинг турнакўз булоқларидан симирган, тонг
насимн янглиғ мусаффо ҳавосидан баҳраманд бўл-
ган инсон ўз-ўзидан шоир бўлиб қолиши табиийдир.

«Ой бизнинг қишлоқда ерга яқиндир,
Куёш ҳам тоғларни ўпиб юз очар.
Маҳмуд ҳам шу элда битта оқиндир,
Ундан дуо тилаб пойига чўкар»,—

деб ёзади шоир: она юрти ишқида тўлиб.

Қўлингиздаги тўплам ижодкорнинг иккинчи китоби-
дир. Унинг «Айт энди, юрагим» номли ilk китоби шеър-
рийат мухлислари томонидан илиқ кутиб олинган эди.
Уйлаймизки, бу сафарги учрашув ҳам хайрли бўлажак.

Тахир, Маҳмуд. Зря мы встретились:
Стихи.

Ўз2

Т $\frac{4702620202-90}{М352(04)-92}$ Муаллиф ҳи-
собидан, 92

© Маҳмуд Тоҳир,
1992 й.

ISBN 5-635-01259-0

ТУШ

Тушимда жилмайди иболи,
Юзларимни силади эркам,
Нетайки, юзимда чумоли
Урмалаб юрибди уйғонсам.

Мен уни қўлимга олдим-да,
Қора-қора кўзидан ўпдим.
Севгимнинг элчиси бўлган
Инимнинг пойига тиз чўкдим.

Оҳ, унинг кўзида ёш кўрдим,
Чумоли ҳам йиғларкан, эвоҳ.
Мен қандай хуштаъбир туш кўрдим,
Узинг айтгин, меҳрибон Аллоҳ.

КАПАЛАК

Изларингдан ўпай, капалак,
Кўзларингдан ўпай, капалак,
Гунчаларнинг лабидан томган
Сўзларингдан ўпай, капалак.

Бир жонимга минг битта жафо,
Гоҳи шоҳман, гоҳида гадо.
Сени гулдан, мени дилдордан
Айирмасин меҳрибон Худо.

Гулзор ичра изингдан чопдим,
Қапалагим, сендан меҳр топдим.
Сен-ку, гулинг топдинг, мен нетай,
Ўз дилимдан ўтли дод топдим.

Гулдай гўзал гулим, капалак,
Сенга етмас қўлим, капалак,
Термуламан ортингдан маҳзун,
Кел, жонимга қўнгил, капалак...

ПАРКЕНТДА ТОНГ

Ой бизнинг қишлоқда ерга яқиндир,
Қуёш ҳам тоғларни ўпиб юз очар.
Паркент кўкида юлдуз учса гар,
Қирларнинг кўзидан уйқулар қочар.

Тонг саҳар мачитда азон хитоби,
Мудроқ қалбиигизда иймон уйғотар.
Дуо бу — аслида дилнинг офтоби,
Тонгда эшик зулфин фаришта қоқар.

Нуроний момолар Аллоҳни алқаб,
Тақво—ибодатдан ҳузур топади.
Келинлар гафлатни тандирга қалаб,
Жони каби ширин нонлар ёпади.

Меҳрга муҳтождир ҳар бир гнёҳ ҳам,
Баҳор бу боғларга чорловчи чопар.
Паркентда эрларни ахтарган одам
Боли томиб турган боғлардан топар.

Йигитларнинг белда белбоғлари бор,
Паркент полвонларин айтинг, ким билмас?
Қизлари оҳукўз, қаламқош, дилдор,
Ўсмалар доғдадир, сурмани суймас.

Алломаси кўпдир, жонбахш ҳар сўзи,
Дунёда тоабад барҳаёт қолган.

Паркент тупроғини ёндириб изи,
Бобом Ҳазрат Бобур бунда тин олган.

Турондек қадимдир шу кўҳна тупроқ,
Қувончга посанги аслида алам.
Қабристонга келсанг кўргайсан бу чоқ
Уққа учиб ётган шаҳидларни ҳам.

Булар ҳам ўзбекнинг узилган бағри,
Онасин жисмида бир жони эди.
Баъзисин ортидан бўзлар сағири,
Улмаса мумкин эл султони эди...

Паркентда тонг отар дилбар, осуда,
Она фарзанд кўрди, Қуёш жилмаяр.
Худойим хоҳласа, шу гўдак элда,
Балки, Амир Темура бўлиб улғаяр.

Паркентда тонг отар, азон хитоби,
Аҳли мусулмонни саждага чорлаб.
Эзгуликка тўлгай мачит меҳроби,
Аллоҳдан дунёга омонлик сўраб.

Ой бизнинг қишлоқда ерга яқиндир,
Қуёш ҳам тоғларни ўпиб юз очар.
Маҳмуд ҳам шу элда битта оқиндир,
Ундан дуо тилаб пойига чўқар.

ЭЛИМ

Тиғ тилган танангда тиғлар ярадор,
Мажруҳлар оҳидан соғлар ярадор,
Фарғона азадор, Паркент азадор,
Ана, бӯзлаб борар толиби илм,
Қай дардингга малҳам бўлайин, элим?.

Андух—ғофилликнинг аччиқ меваси,
Ёқасин чок қилган кимнинг беваси,
Улим — қисмат даштин сарсон теваси,
Тиловатга очсам титрайди қўлим,
Қай дардингга малҳам бўлайин, элим?

Умид—дил мулкида қўл етмас сароб,
Ишонч — қўри селга томгувчи кабоб,
Қотилинг ким ўзи?.. Топилмас жавоб!
Гарчи ғафлатдан-да уйғотмас ўлим,
Қай дардингга малҳам бўлайин, элим?!

Бу сирли ўтларда токай ёнасан,
Дардин ичга ютган қонли жоласан,
Туганмас андуҳга токай онасан,
Кўзимга жавдираб боқади ўғлим,
Қай дардингга малҳам бўлайин, элим?!

ОМОНЛИҚ ТИЛАЙМАН

Тонгда юрагимда уйгонган армон,
Гулнинг япроғида титраб турган жон.
Кўзларимга сиғмаган ер, эй осмон,
Мен сизга омонлик тилайман.

Мени тарк этмайди бир ўй, бир истак,
Дунёга чинқириб келган, эй гўдак,
Бу кўҳна Туронга бир Темур керак,
Мен сенга омонлик тилайман.

Мудом ҳақиқатга ташна бу очун,
Ўзбекка ўзлигин англатмоқ учун,
Эркин, Абдуллалар керакдир бугун,
Уларга омонлик тилайман.

Аёлларга Биби Ойша имони,
Эрларгами — Муҳаммаднинг виждони.
Кимки унутмаган ҳақни, худони,
Мен сизга омонлик тилайман.

Кундуз кулиб турган бобо қуёшим,
Тунда шамчироғим, ойим, йўлдошим,
Маломат тошида қолган бу бошим,
Мен сизга омонлик тилайман.

Қунда тин олармиш болта тушгунча,
Бўғзига фарёди сиғмаган қушча,
Бўзлаб ол, у қонхўр сайёд келгунча,
Мен сенга омонлик тилайман.

ПОКЛИК

Умидли дунёнинг нурли тонгида,
Қалам териб олар дилдаги дардим.
Кўз очган ғунчанинг сирли рангидан
Рухсоринг кўрай деб, сени ахтардим.

Савоб умидида поклик улашиб,
Шабнамлар, япроқлар юзин чаяди.
Бир новдада тикон гул-ла сирлашиб,
Гулни асрар, кўрган кўзлар куяди.

Поклик — тонг кўзида туғилган орзу,
Қуёш унга нурдан беланчак ясар.
Мажнунтол соч ёйса, оқарсув кўзгу,
Соҳиллар юзига ялпизлар тошар.

Баргларидан анбар тўкилиб турган,
Райҳонларни онам силаб ўлтирар.
Ниҳоллар қатига поклик жо этган,
Елғиз яратганга имон келтирар.

Поклик, умримнинг шу нурли тонгида,
Шукрона дил билан васлингга қондим.
Сен кулиб турибсан гулнинг рангида,
Лекин, сени инсонлардан ахтардим...

УКИНЧ

Сизни ёдга олдим Наврӯз тонгида,
Чехрангизни кўрдим баҳор рангида,
Овозингиз қушлар бол оҳангида,
Эй, қутлуғ баҳорни кўрмай кетганлар.

Кўз очган куртаклар хуш қарашингиз,
Гул юзида шабнам — кўзда ёшингиз,
Баҳор олган яшолмаган ёшингиз,
Эй, қутлуғ баҳорни кўрмай кетганлар.

Ялпиз шохларида армон ўксинар,
Сизларни соғинган ҳар жон ўксинар,
Табиб тополмаган дармон ўксинар,
Эй, қутлуғ баҳорни кўрмай кетганлар.

Шаҳид кетган укам — лолани кўриб,
Онамни ўртаган нолани кўриб,
Сойлар — отам қайга борар ўкириб,
Эй, қутлуғ баҳорни кўрмай кетганлар.

Кўзларим осмондир, тўлиб турибди,
Юрак қон ютса-да уриб турибди.
Лекин эрк қуёши кулиб турибди,
Озод Туронида юрмай кетганлар,
Эй, қутлуғ баҳорни кўрмай кетганлар!..

ҚОДИРИЙНИНГ СЎНГГИ СЎЗИ

Қаро ерда ҳақиқатни қучиб ётган,
Армонлари қабри ичра кўпчиб ётган,
Ўлса ҳамки, сўроқлардан чўчиб ётган,
Қодирийнинг сўнги сўзи: «Гуноҳсизман!..»

Қабримда ҳам қилар менга кўп аламлар,
Наҳот мени ўлдирдилар ҳамқаламлар.
Айтар сўзим — ҳушёр бўлинг, ҳой одамлар,
Кўзларимда армон йиғлар: гуноҳсизман!..

Ўзингники ўзагингни кесса ёмон,
Бизлар каби гуноҳ қилса агар ҳар жон,
Оҳ, гуноҳкор бўлмас эди Ўзбекистон,
Кунлар келди, бу кун мана, гуноҳсизман!..

Гуноҳларим:

Ўз юртида эркин бўлсин элим дедим,
Юрагимда унган гулим — тилим дедим,
Гулим сўлса, эрким ўлса — ўлим дедим,
Авлодларга айтар сўзим: гуноҳсизман!..

ТУРНАЛАР

Баҳорнинг ортидан эргашиб келган,
Аллоҳнинг тилида сирлашиб келган,
Излари осмонда гуллашиб келган,
Турналар, хуш кўрдик, хуш кўрдик энди.

Сизни кўриб еру осмон жилмайди,
Кўзларда зорланган армон жилмайди,
Шаҳидлар онаси — замон жилмайди,
Турналар, хуш кўрдик, хуш кўрдик энди.

Самодан ҳам ботгай изингиз кўзга,
Сиз қайтмас ёрдайсиз бағриқон қизга,
Ҳавасим келади, ҳур қушлар, сизга,
Турналар, хуш кўрдик, хуш кўрдик энди.

Қаранг, ташрифингиз қалдирғоч қутлар,
Ўзига шукур дер имони бутлар,
Ҳушёр бўлинг, ҳали кўпдир бевурдлар,
Турналар, хуш кўрдик, хуш кўрдик энди.

Инсон ҳам, қушлар ҳам ўтар дунёдан,
Яхшилар озори фитна, риёдан,
Сизга умр сўрар Маҳмуд Худодан,
Турналар, хуш кўрдик, хуш кўрдик энди!..

ТУЛИН ОЙ

Кўзимга қадалар ёғдулар,
Юрагим кўксимда сайрайди.
Уйғондим, оҳ, қуёш нур билан
Мажнунтол сочини тарайди.

Майсалар чалишган чапакка,
Кўк кўйлак капалак рақс тушар.
Болари етибди тилакка,
У сармаст бўсадан, гул қучар.

Чумоли заҳматкаш бир донни
Куюниб ортмоқлаб кетмоқда.
Анави оқ одам оқ нонни
Бепарво тупроққа отмоқда.

Бўғзида бир томчи сув олиб,
Қалдирғоч «болам» деб илинар.
Болалар уйида гўдаклар
Юраги кўз ёшдан тилинар.

Саҳарлар уйғонсам табиат
Оламни меҳрга ўрайди.
Наздимда жонзотлар жавдираб
Бизлардан диёнат сўрайди.

Инсоф бўлиб юз оч, тўлин ой,
Одамлар нурингга чулғонсин,

**Меҳр бўлиб шарқира, тошқин сой,
Мудраган имонлар уйғонсин.**

**Мунисам, онажон табиат,
Теграмда ягона паноҳим,
Кечиргин бандангни сен фақат,
Қарами — лутфи кенг Аллоҳим.**

ОТА НОЛАСИ

Йиғламанг, дейишар, ахир отаман,
Не қилай тонггача йиғлаб ётаман,
Ун тўққиз ёш болам ўлса қайтаман,
Энди йиғламайман, дейман, йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?

Боғларда ўриклар пишди, келмасми,
Олмалар тагига тушди, келмасми,
Болам ўлса, ўз эли деб ўлмасми,
Онасин овутиб ўзим йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?

Оч бўлса, нон бердик афғон элига,
Қийналса, қон бердик афғон элига,
Биз қанча жон бердик, афғон элига,
Мен элимдан сўраб, элга йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?

Онаси қон қақшар сочини ёйиб,
Мен бўзлаб ётаман кимнидир койиб,
Кўзга сурэй десам излари ғойиб.
Боламни излайман, топмай йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?

Ростин айтай, айтар бир замон келди,
Болам, деб бўғзимга чиқар жон келди,
Отаси бахтлилар хўб, омон келди,

Бахтим қаро экан, нетайе, йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?

Уғлонлари ноҳақ ўлган отамиз,
Йиғлаб-йиғлаб битта гапни айтамыз,
Адашмасин, эл оғаси, каттамыз,
Қандоқ ахир, йиғламайин, йиғлайман,
Айтинг, ўғлонимни қайдан излай ман?..

МУҲАББАТ

Соғинч менинг кўзларим тилар,
Орзу алдаб сочларим силар,
Юрак эса висолинг тилар,
Сен қайдасан, изсиз муҳаббат?

Гулни кўрсам кўзим куяди,
Дилим ширин дардни туяди.
Ўзга наҳот мендек суяди,
Қандай яшай сенси, муҳаббат?

Менинг дилим ғамдин яродир,
Севмоқ ўзи жонга балодир,
Сенси куним тундек қародир,
Сен қайдасан, кундуз муҳаббат?

Булбул куйган гулзордамисан,
Мажнун чеккан оҳ-зордамисан,
Сен ҳам мендек озордамисан,
Сен қайдасан ёлғиз, муҳаббат?

СУЮБ НЕТСИН БОШҚАЛАР...

Кўзларимда кўкарган гулларимни узгандим,
Жонимга ўраб атай — гулдасталар тузгандим,
Юрагимнинг қонига чўка-чўка юзгандим,
Етолмадим сенга, ёр, етолмасин бошқалар,
Мен етмаган бахтга, ёр, нега етсин бошқалар!

Кўзларинг оташида қоврилиб кетгай жоним,
Қаломинг насимига соврилиб кетгай жоним,
Янги тонгдан умидвор жон сақлагай бу жоним,
Висолинга етсам, ёр, куяр-куяр бошқалар,
Қим айтибди сенга, ёр, мендек суяр бошқалар!

Ўртамизда жарлик бор, кўз ёшим-ла тўлдирай,
Ғанимларим бирма-бир бардошим-ла ўлдирай,
Бу дунёда мен сенга, ўзимга умр тилай,
Жонларидан ўзлари тўйиб кетсин бошқалар,
Мен турганда сени, ёр, суйиб нетсин бошқалар!

Бағрингда жисму жоним бир нафас сархуш кўрсам,
Висолинг лаззатидан ўзимни беҳуш кўрсам,
Қувнаб-қувнаб ўлардим, агарда шундоқ ўлсам,
Мендек ўлмоқ бахтига қандоқ етсин бошқалар,
Армонлар оловида куйиб кетсин бошқалар!

ЕМҒИР

Юрагимнинг ойнасига ёғар ёмғир,
Бир санамнинг сийнасига ёғар ёмғир.
Қуёш тутгил, нурдан чоғир, десам ҳамки,
Ёғар ёмғир, ёғар ёмғир, ёғар ёмғир.

Еронларим, осмон менинг бошиммикин,
Еронларим, ёмғирим, кўз ёшиммикин.
Еронларим, бағримда қуёшиммикин,
Овутолмам йиғлаб-йиғлаб ёғар ёмғир.

Юрагимнинг ойнасига ёғар ёмғир,
Бир санамнинг сийнасига ёғар ёмғир,
Кипригимга, оҳ, ўзини осган қувонч,
Бирам оғир, бирам оғир, бирам оғир.

Ул санамнинг кўзларида ўзим ёмғир,
Селоб оққан юзларида кўзим ёмғир.
Бўғзида-ей, айтолмаган сўзим ёмғир,
Ишқнинг оташ оловида ёнмоқ оғир,
Овутолмам, йиғлаб-йиғлаб ёғар ёмғир.

ДИЛИМДАГИ БИР ЧУҒСАН...

Белинга жон олар аждар тўлганар,
Чиқар жоним уни сендан қизганар,
Қизганган кўзимда қизгалдоқ унар,
Қизгалдоқдай тўкилай, ёр, йўлингга.

Аллоҳнинг қулиман, муҳаббат қули.
Жонингдан сув ичса жонимнинг гули,
Менингдек оламнинг маст бир булбули,
Қўшиқ бўлиб тўкилай, ёр, йўлингга.

Муҳаббат боғида боғбон истардим,
Телбаман бу йўлда сарбон истардим,
Уйлама, жисмима мен жон истардим,
Минг жоним бўлса, ёр, тутай қўлингга.

Дилимда бир чўғсан, жоним куяди,
Сенсиз ўтган ҳар кун, оним куяди,
Мажнун суйса Маҳмуд каби суяди,
Назар сол оҳимдан куйган чўлингга...

СЕНИНГ ТОНГИНГ ОТМАСМИ

Қўзларимда зорланган соғинчимни юпатиб,
Йўлларингда хўрланган ўкинчимга шеър айтиб,
Тоқатимнинг чокига жон ипидан ип қатиб,
Мен тонгларни кутгум, ёр,
Сендан ҳамон дарак йўқ.

Қаро тунлар мен сени тўлин ойга излатиб,
Ҳасратларин тошларга урган сойга излатиб,
Қўксим аро сиғмаган юрагимни бўзлатиб,
Мен тонгларни кутгум, ёр,
Сендан ҳамон дарак йўқ.

Ҳар шом армон уфқига қувончим йиғлаб ботар.
Ҳар тонг қуёш қалбимда нурли умид уйғотар,
Умиду армон билан менинг тонгларим отар,
Сенинг тонгинг отмасми,
Нечун сендан дарак йўқ!..

★ ★ ★

Сенинг қулғуларинг лолақизғалдоқ,
Қирларда кулиблар ётар,
Менинг қайғуларим лолақизғалдоқ,
Қирларда қонига ботар.

Кўзимда зорланган илтижо,
Гул бўлиб изингда очилгай,
Юрагим қон тўла пиёла,
Келмасанг йўлингга сочилгай.

ҚАЙЛАРДАН СҮРОҚЛАЙ?

Кўзларинг умримнинг ёнар чироғи,
Кипригинг чиқмаган жоним титроғи,
Бағримни ўртайди ҳижрон қийноғи,
Айт, сени қайлардан сўроқлайин, ёр?

Қалдирғоч қон ютар ҳолимни кўриб,
Майса асо бўлғай долимни кўриб,
Сен қандоқ юурсан хандалар уриб,
Айт, сени қайлардан сўроқлайин, ёр?

Йўллларингда юлдуз мисол жавдираб,
Елборгум Аллоҳдан меҳрингни сўраб,
Сен-чи, қаҳринг дариг тутасан, ёраб.
Айт, сени қайлардан сўроқлайин, ёр?

Кўзим ирмоқларда кетмоқда оқиб,
Оҳим юборгайдир ўзимни ёқиб,
Маҳмуд умидвордир йўлингга боқиб,
Айт, сени қайлардан сўроқлайин, ёр?

КЕЛМАДИНГ

Юракка нолишлар ботди, келмадинг,
Бошимга болишлар ботди, келмадинг,
Бағритошим, ё назарга илмадинг,
Бошимга болишлар ботди, келмадинг.

Сайёддан чўчиган оҳудек чўчиб,
Келмассан, ётурман, дардимни қучиб,
Қанийди боролсам қошингга учиб,
Бошимга болишлар ботди, келмадинг.

Мажнунман саҳрода имкон топмадим,
Дардман бу жонимга дармон топмадим,
Кулбамга сен каби меҳмон топмадим,
Бошимга болишлар ботди, келмадинг.

Чиқмаган бу жондан умидларим бор,
Соғинчим йўлингга гулдай сочай, ёр,
Ошиққа азалдан Аллоҳ ўзи ёр,
Бошимга болишлар ботди, келмадинг,
Юракка нолишлар ботди, келмадинг.

* * *

Ҳижронингдан кўзларимда унган ғамнинг
Тунлар юрагимга илдизи ботар.
Тушларимда топган сендек санамни
Кундуз яратгандан ўзга ким топар.

Намчил кипригингда титраган жоним,
Ойдек юзларингдан бўзлаб юмалар.
Муҳаббат бу менинг ёруғ имоним
Десам, ёронларим, қилманг таъналар.

КУЛГИНГ

Кулгинг кўзларингдан тўкилиб кетар,
Жоним чок-чокидан сўкилиб кетар,
Кўрдим ганимларим ўкиниб кетар,
Ер, кўчангда бўзлаб юрган дарвешман.

Куёшнинг жилваси юзингга кўчиб,
Кўкдан бир жуфт юлдуз кўзингга кўчиб,
Қалдирғоч қошингда хаёлим учиб,
Жунун саҳросида Мажнунга ҳешман.

Тушимда кипригинг қонимни тўқар,
Сочларинг бўйнимда жонимни ўпар,
Фурурим пойингда ночор тиз чўқар,
Булбул деган ошиқ — мен ўша қушман.

Аллоҳдан мен ёлғиз висол тилайман,
Гунча дудоғингдан мен бол тилайман.
Сенсиз кунларимга завол тилайман,
Парқу болишингда мен ширин тушман.

* * *

Шоир аҳли муҳаббатга қул бўлади,
Менинг оҳим униб бир кун гул бўлади,
Танамдан учса руҳим булбул бўлади,
Гулдир дилим, булбул тилим, ёрим қани?

Муҳаббатсиз кишиларни жиним суймас,
Тутаб яшар ундай каслар, улар куймас,
Тушларимда ёр васлидан эрурман маст,
Кўз очганда бағрим тиглар зорим мани.

Суйганимни, куйганимни ёр билмади,
Менинг қаро тунимда бир ой кулмади,
Тўлура паймонам, Маҳмуд, бағрим тўлмади,
Ёрсиз жоним ол, парвардигорим мани!

БИЗ НЕЧУН УЧРАШДИК ҚИРҚДАН ОШГАНДА?

Гулим, айт, гуноҳлар мендами ёлғиз,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?
Тушларимда йиғлар узун соч бир қиз,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?

Қалбда туйғу сўниб, ақл тошганда,
Жонни қирсиллатган ҳислар қочганда,
Бағрингда булоқлар кўзин очганда,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?

Дерлар муҳаббат ёш танламас эмиш,
Лайлимидинг, Зухроми, балки сен Кумуш,
Қўлимга бир қўнмай учиб кетган қуш,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?

Юраклар бир-бирга талпинар, зордир,
Уртада йиғлаган диёнат, ордир,
Бўзлаб яратгандан сўрорим бордир,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?

Алпомишга ўзим бермаган чоғда,
Барчин бўлиб излабмидинг фироқда,
Бу дунёдан ўтар бўлдик қийноқда,
Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?

БЕЛИНГДА ШУ БЕЛБОҒ БЎЛСИН, ЎҒЛОНИМ!

Бобомиз белида бўлган шу белбоғ
Момомиз кўксини қилган эди тоғ.
Ана у қозикда жавдирар бу чоқ,
Белинга шу белбоғ бўлсин, ўғлоним!

Белбоғ ҳар йигитга орийат эди,
Сулувлар дилида хуш ният эди,
Белбоғлик бобонгни юрти боғ эди,
Белинга шу белбоғ бўлсин, ўғлоним!

Навий бобонг ҳам суйиб боғлаган,
Бобур айрилиқда куйиб боғлаган,
Темур бобонгни ҳам жангга чоғлаган
Шу белбоғ, белинга бўлсин, ўғлоним!

Белбоғсиз ҳеч полвон майдонга тушмас,
Уфқни кўзламаган бургут — бургутмас,
Эр йигит ўзлигин, элин унутмас,
Белинга шу белбоғ бўлсин, ўғлоним!

Белбоғ — бу белинга ўзлигинг бўлсин,
Ҳақдан қайтмагучи сўзлигинг бўлсин,
Кўзлари очилган ўзбегинг бўлсин,
Белинга шу белбоғ бўлсин, ўғлоним!

БОЙЧЕЧАК

Баҳор ёққан дастлабки
Учқунмидинг, бойчечак,
Ер остида қиш бўйи
Тутқунмидинг, бойчечак.

Қизғалдоқлар, лолалар
Алвон-алвон аланга,
Бойчечак ҳо, бойчечак,
Ухшар сени болангга.

Сени кўриб боғларда
Чучмомалар юз очди,
Мажнунтол ҳам уялди,
Кўзидан уйқу қочди.

Мудроқ, карахт дарахтлар,
Кўксини тилиб-тилиб,
Урик, шафтоли гуллар,
Ҳар тонгда кулиб-кулиб,

Момо Ерни гулларга,
Тўлдирдинг-а, бойчечак.
Қора қишни сен ўзинг,
Ўлдирдинг-а, бойчечак...

СОҒИНДИМ

Кўз очган куртаклар ишонч тоғидир,
Эрта юз очажак Эрам боғидир,
Муҳаббат қалбимнинг бир чироғидир,
Соғиндим баҳорим, соғиндим!..

Болари тушига гул кирган кеча,
Бўғотларни ёқиб йиғлар мусича,
Мен сени сўроқлаб ётдим тонггача,
Соғиндим баҳорим, соғиндим!..

Ором қорлар билан эриблар кетди,
У қувнаб жилғанинг этагин тутди,
Ҳижрон ошиқларнинг жонидан ўтди,
Соғиндим баҳорим, соғиндим!..

Тоғлар бағрига ҳам музлар ботади,
Келмасанг тошларни ким уйғотади?
Гул истаб, гул умрим маҳзун ўтади,
Соғиндим баҳорим, соғиндим!..

Баҳорни соғинган андалиб гирён,
Улар ҳам бир ёндир, мен ўзим бир ён,
Маликам, сен фақат Маҳмудга инон,
Соғиндим баҳорим, соғиндим!..

* * *

Тушларимда «тур», деб гоҳи армон мени уйғотар,
Гафлат босса жисму жоним, имон мени уйғотар,
Оҳларки, минг армон билан инграб-инграб тонг отар,
Шоирлари ухлаб ётса элини ким уйғотар?..

Кўзларингни оч ўғлоним, сўзларимга қулоқ сол,
Гулдек тоза юзларингни шабнамларга чайиб ол,
Улуғбегим, султон болам, тонглар отар, тура қол,
Султонлари ухлаб ётса, элини ким уйғотар?..

Сен бағримда гулдек ёниб ётган менинг Гулчеҳрам,
Дилбар бу тонг юз очмоқда, тургин энди нур чеҳрам,
Сен ҳам уйғон, опам, синглим, сен қизимсан, сен онам,
Аёллари ухлаб ётса, элини ким уйғотар?..

Тонг — бу олам юзидаги гул баргидек пардадир,
Гар пардани тортса қуёш ким тўрда, ким жардадир.
Дилни уйғотган ўша — тонг булбули хонандадир,
Ҳофизлари ухлаб ётса, элини ким уйғотар?..

Уфқ нечун бағри қондир, қон йиғлабми кун ботар,
Қуюб-куюб ҳақсизликдан жон тиглабми, кун ботар,
Маҳмуд агар турмаса ҳам эрта тонг отар,
Чўлпонлари ухлаб ётса, элини ким уйғотар?!.

ТОНГДА

Шаббоданинг тилидан ўпдим,
Сочларимни силади майин.
Майсанинг қошида тиз чўкдим.
У бўй чўзди чўкканим сайин.

Гунчаларнинг титроқ баргида,
Булбулларнинг кўз ёшин кўрдим,
Ирмоқларнинг хуш жарангида
Ялпиз билан чайқалиб турдим.

Кўзларимдан учирган қушим,
Қалдирғочнинг сархуш ноласи,
Олиб қўйди бор ақлу ҳушим,
Мен ожизман инсон боласи.

Болалар заҳматкаш иним,
Кўрдим тонгда қандини урар.
Қапалаклар меҳрибон синглим,
Ўзигамас гулга умр сўрар.

Ана қуёш тоғларни ёқди,
Чапак чалар тераклар хушҳол.
Кўзларимда бир инжу қалқди,
Ифодаси, оҳ, сўзда душвор.

Қодир Худо, она табиат
Олқиш айтар инсон номига,
Эй сен инсон, уйғониб фақат,
Алик олгин тонг саломига.

ИЛТИЖО

Ой осмонга осилиб йиғлар.
Мотамсаро она мисоли,
Юлдузлар ҳам бағрини тиглар,
Ҳар бирининг ерда хаёли.

Ойнинг доғли юзларида мен
Тунлар боқиб жафо кўраман,
Юлдузларнинг кўзларида мен
Бир илтижо, нидо кўраман.

Оҳ, тонггача улар сирдошим,
Ойнинг оҳи кўзимга ботар.
Елбораман тугаб бардошим,
Жоним менинг бўғзимга ботар.

Улар сўзлар, сўзлар ниҳоят:
Тушунмаймиз биз ҳеч инсонни,
Бир-бирига қилмас ҳимоят,
Асрамайди омонат жонни.

Утинчимиз шу сиздан фақат,
Қалбингизда юз очсин қадр,
Гар қилсангиз ерда қиёмат
Ахир, кўкка сиғмайди қабр.

ЙИҒЛАР

Қулоғимни ерга тутсам, қулоғимда армон йиғлар,
Қароғимни кўкка тиксам, қабоғимда осмон йиғлар,
Қиёматдан қўрқмас бу кун Муҳаммаднинг умматлари,
Бу дунёда мусулмон кўп, лекин сағир имон йиғлар.

Кўнгли тошлар ичра бошим ургани бир тош топмадим,
Йиғлайдилар оҳлар уриб дийдасидан ёш топмадим,
На қилай ўздан бўлак кўнглимга сирдош топмадим,
Сабр тилаб кўнглимга мани бўғзимни тилиб жон йиғлар.

Мен ҳам суйсам эдим ёраб, кўриб куйсам эдим ёраб,
Туним тонгга улай девдим ойдек жамолига қараб,
Бир пари ўлтирса эрди зулфи билан жоним тараб,
Ёр сочини силар қўлим, дудоғимда ёлғон йиғлар.

Топганинг ўзга буюрсин, ортса сўнг қавмингга бер,
Дўсти нодондан абад, душмани зийрак яхшидир,
Аллоҳ сенинг ёнинггадир, гар пешонангдан томса тер,
Маҳмуд, миннат ошин есанг, қозонингда ёвғон йиғлар.

ЮЛДУЗЛАР

Ушалмаган армонларим, юлдузлар,
Шаҳид кетган ёронларим, юлдузлар.
Менинг ёнар мужгонларим, юлдузлар,
Ерга сиғмас гирёнларим, юлдузлар.

Тунлар мени ёнларига чорлайди,
Юрагимда яна бири зорлайди.
Осмон гўё қабристонга ўхшайди,
Кўкда боққан руҳ, жонларим, юлдузлар.

Кўрдим, бири Темур бобомга ўхшар,
Мўмин Мирзо бўлиб, бириси қақшар,
Ана, ҳазрат Бобур, ўксиниб яшар,
Улуғбегим, султонларим, юлдузлар.

Кўрди, ерда қўймас ҳоли жонига,
Аллоҳ олди сизни ўзин ёнига,
Гард юқтирмай кетган пок имонига,
Ўзбекларим, армонларим, юлдузлар.

АЙТ ЭНДИ, ЮРАГИМ

Майса ёноғида томчи ёш кўрдим,
Гулларнинг лабида бол талош кўрдим.
Юрагим, бағрингда бир қуёш кўрдим,
Айт энди, одамлар уйғонсин.

Тоғлардан бир ажиб насим еладир,
Дардим қўшиқ қилиб айтгим келадир.
Оҳ, уни айтмасам дилим куядир,
Айт энди, одамлар уйғонсин.

Қуёш ер юзига нурдан сув сепар,
Ирмоқлар тоғлардан келгувчи чопар,
Тераклар кўзидан уйқулар қочар,
Айт энди, одамлар уйғонсин.

Гунча юз очади, булбул тўлғонар,
Сезурман, энтикиб тоғлар уйғонар,
Боғлар уйғонди-ку, зоғлар уйғонар,
Айт энди, одамлар уйғонсин.

СИЗГА ЁЛВОРАМАН

Кулгувчи кўзларда ҳаё кўрмасам,
Ойдаин юзларда ибo кўрмасам,
Бол каби сўзларда вафо кўрмасам,
Кимга ёлвораман, ё Расулulloҳ,
Сизга ёлвораман, ё қодир Аллоҳ.

Одамлар бозорда имон сотсалар,
Билиб, кўриб туриб виждон сотсалар,
Гуноҳкор бандалар тўлиб ётсалар,
Кимга ёлвораман, ё Расулulloҳ,
Сизга ёлвораман, ё қодир Аллоҳ.

Иғвогар қўлида гул ҳам қўланса,
Орият, ҳамият, инсоф топталса,
Яхшини ёмонлаб, ёмон мақталса,
Кимга ёлвораман, ё Расулulloҳ,
Сизга ёлвораман, ё қодир Аллоҳ.

Тунда ҳаёсиздан ой ҳам йиғласа,
Мажнунтол соч ёйиб, сой ҳам йиғласа,
Фарзанд ота-она қадрин билмаса,
Кимга ёлвораман, ё Расулulloҳ,
Сизга ёлвораман, ё қодир Аллоҳ.

Одамнинг бир бахти, инсоф, чиройда,
Айтингиз, инсофнинг макони қайда,
Наҳотки, бўлса у сиз ётар жойда,
Кимга ёлвораман, ё Расулulloҳ,
Сизга ёлвораман, ё қодир Аллоҳ.

ГУНОҲИ НЕ АҲЛИ ПАРКЕНТНИНГ?

Армоним кўзимда жоладир,
Тилимда дил ўртар ноладир,
Сўроғим жавобсиз қоладир,
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг?..

Гуноҳсиз ўғлонлар қурбондир,
Ўқ отган ёсуман омондир,
Бу қандай эгасиз замондир,
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг?

Гулдайин келинлар тул бўлди,
Кўз ёшлар қабрда гул бўлди,
Барчаси оҳ, энди сир бўлди,
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг?

Дерлар: ўқлар ўйлаб отилди,
Ўзбекларни «сийлаб» отилди,
Ўзбекдан ҳам кимлар сотилди,
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг?

Фарғонада ўлди «кам» деди,
Қўқонда ўлди «не ғам» деди,
Ўзганда «ана мотам» деди,
Гуноҳи не аҳли ўзбекнинг?

Армоним кўзимда жоладир,
Маҳмуд ҳам ўзбекка боладир,
Сўроғим жавобсиз қоладир,
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг?

МАШРАБ

Орни осиб узилмаган дорлар-а,
Зорни осиб узилмаган дорлар-а,
Шоҳ Машраб-эй, Туронини бўзлатиб,
Уч асрким дор остида зорлар-а.

Оҳлар уриб у оҳига сиғмади,
Бу дунёнинг даргоҳига сиғмади.
Сўзни осар муртадлари бор учун
Йиғлади-ей, Аллоҳига йиғлади.

Шоҳлар асли бир сирдан огоҳ эди,
Ул девона сўз мулкига шоҳ эди.
Девонасин сиғдирмаган бу юртда
Тахт эгаси шоҳ эмас, гумроҳ эди.

Наманганнинг осмонида ой йиғлар,
Не замонким, гадой йиғлар, бой йиғлар.
Машраб оҳи қулоғига етганму,
Қўкда куйиб ҳаттоки ҳумой йиғлар.

Орни осиб узилмаган дорлар-а,
Зорни осиб узилмаган дорлар-а,
Машраб кетди. Қодирий ҳам, Чўлпон ҳам,
Энди кимни қошларига чорлар-а,
Орни осиб узилмаган дорлар-а.

САВОБ

Азалий ҳикматни ёдга оламан,
Бизсиз ҳам дунёда бори зиёда.
Ўзимдан сўрайман, ўйга толаман,
Мендан нима қолар кўҳна дунёда?..

Отамдан мерос уй қолар боламга,
Бировнинг хасмидир ширин қизларим.
Кун келар улар ҳам сиғмас оламга,
Кўкдан ҳам учгайдир ҳур юлдузларим.

Наҳотки кетгайман беному нишон,
Изимда унмасми умримнинг гули.
Сукут уммонига фарқ эдим. Шу он,
Сўзлади юрагим — жоним булбули.

Яхшидан от қолар, ёмондан-чи, дод,
Бу сўз ҳам меросдир Одам Атодан.
Қабристон бир боғдир — ниҳоли фарёд,
Ўзга меҳрибон йўқ бунда Худодан.

Бандаси дунёни кўтариб кетмас,
Ўлса олиб кетгай ёлғиз армонин.
Ва лекин тупроққа кўмиб ҳам бўлмас
Савоби гуноҳин, инсоннинг номин.

Уни сўнги йўлга кузатар чоғда,
Ортидан тош отар қилган гуноҳи.
Савоби чироқдир, у бормай туриб,
Қабрига ҳам ёқиб қўйгай Илоҳи.

ШУ ОДАМ

Йўлингга тош эмас, тикан қадайди,
Ақча бер, қавмига фириб қўллайди,
Тўқликдан кекириб, очни талайди,
Қаторингда юрган шу одам.

Карамин аямас эгам бу зотдан,
У эса қутурар фисқу фасоддан,
Қўрқмайди охират, уят, исноддан,
Қаторингда юрган шу одам.

Осон кўпаяди бундай тўралар,
Бағрида улғаяр бир тўп қарғалар,
Билмайди ҳаромдан ҳаром яралар,
Қаторингда юрган шу одам.

* * *

Шамол ўкиради, билмайди тиним,
Мажнунголлар соч ёйиб ер сунурар.
Қарс-қарс синиб кетар тераклар — иним,
Онам кўзларида шабнам йилтирар.

Шамол-чи, қутурар яна бешафқат,
Тўзонлар рақс тушар кўкни тўлдириб,
Бунчалар сирлисан, қодир табиат,
Бирин ўйнатасан, бирин ўлдириб...

* * *

Тонг отгач юлдузлар кундан уялар,
Нурдан парда тортгай ҳур юзларига,
Ой Аллоҳнинг етти пардаси ичра
Қуёшни зор айлар ўз изларига.

Айрилиқ алами ўртаган қуёш
Кун бўйи оламини куйдириб ётар.
Оқшом яратгандан васлини сўраб,
Уфқда қон йиғлаб қонига ботар.

КЎЗЛАРИНГДА СЎЗЛАР ЎЗЛИГИНГ

Сохта гурурингдан тўйдим, жонгинам,
Ўзлигинг яшириб қайга борасан?
Сенга масхарадир менинг бу гинам,
Кошкийди фаришта бўлсанг зора сан.

Кўрдим, кўзларингда сўзлар ўзлигинг,
Сездим, юрагингда бўзлар ўзлигинг.
Тушларга айланган гулдай қизлигинг,
Тополмай ўзинг ҳам кўп оворасан.

Қаҳрларга ёрдир тошдай нигоҳинг,
Юрагингга дордир дилдаги оҳинг,
Имонинг жисмингда ёлғиз гувоҳинг,
Сен уни ҳам алдаб юзи қорасан.

Наздингда эгилмиш менинг бу бошим,
Синамоқ бўласан сабрим, бардошим,
Сенга увол асли қўлдаги тошим,
Кўрқма, уни ўз қонимга қораман.

МАЙСАЛАР ҚҰЛЛАРИМ УПАР

Соғинч — вужудимда титраган туйғу,
Соғинч — майсалардек майин бир қайғу,
Соғинч — менинг учун ушалмас орзу,
Мен сизни соғиниб келдим, отажон.

Бугун қабрингизни эркалар баҳор,
Жонингиздан унган майса фусункор,
Қонингиздан унган гуллар боқар зор,
Мен сизни соғиниб келдим, отажон.

Силасам майсалар қўлларим ўпар,
Гулларни силайман, ёшларин тўқар,
Дилим бўзлаб тиловатга тиз чўқар,
Мен сизни соғиниб келдим, отажон.

Дийдор охиратнинг фазлу инъоми,
Бир кун тўлса Маҳмуд ҳаётин жоми,
Ўғлим яшар умримизнинг давоми,
Мен сизни соғиниб келдим, отажон..

* * *

Оғзи ошга етганда камбағалнинг,
Ит қопар туянинг устида ҳатто.
Эвоҳ, бу итларнинг кўплиги ҳозир,
Ўзинг асрагайсан ёмондан Худо.

Улар ҳам аслида одам танлайди,
Зеро, йўқдан ахир нима ортади.
Шунданми, эҳ итлар, қошоналарда,
Хўжасидан суяк тилаб ётади.

БОБУР АРМОНИ

Бегижон акага

Ҳинд элида юрт соғинган кўзим йиғлар,
Андижоним дея бунда сўзим йиғлар,
Еронларим, қаро бўлган юзим йиғлар,
На-да ўзим, юракдаги тузим йиғлар.

Шоҳман бунда, аммо чўзсам етмас қўлим,
Наҳот энди кўролмаймаман туркий элим.
Қовунлари тушларимда тилим-тилим,
Шарбатлари кўздан оқиб кузим йиғлар.

Йигитликнинг тулпорида учиб юрдим,
Эркамнимас, аламларни қучиб юрдим.
Ўз элимда бегонадек кўчиб юрдим,
Самарқандда қолган ўчмас изим йиғлар.

Тушларимда Мир Алишер қўлин олдим,
Айрилиқда Ватан дардин шеърга солдим.
Хато қилдим, ёт элларда нечуи қолдим,
«Сабр таги олтин» бўлса, тўзим йиғлар.

Бўлгунимча Ҳиндистонда Бобур Мирзо,
Юрсам эди Андижонда бўлиб гадо.
Охиратим обод айла ўзинг, Худо,
Наҳот энди ўғлим йиғлар, қизим йиғлар.

СЎНГГИ ИМКОН ҒАНИМАТДИР

Қуёш чиқса шабнам учун ўтар ҳар он ғаниматдир,
Азал-абад одам учун еру осмон ғаниматдир,
Ётар бемор, дегай беҳол, чиқар бу жон ғаниматдир,
Юрак айтар чиқмай бу жон, асра, иймон ғаниматдир.

Ғанимат билдик биз ўзни Усмон, Чўлпон кетар чоғда,
Қодирийнинг қони бордир юзимизда қолган доғда,
Менинг элим, содда элим, нечун ҳамон қолур доғда,
Бобур Мирзо тушларига оҳ, Андижон ғаниматдир.

Бу ўлкада қулоқ тутмас аёлини йиғларига,
Қалқон қилур унинг кўксин момиқ пахта тигларига,
Зор ўтгайдир бунда эрлар Кумушларнинг изларига,
Кўзин очмоқ бўлса ҳар ким сўнгги имкон ғаниматдир.

Ун беш ўлка қардош дедик, улуғ оғам йўлбош эди,
Оҳ, бунчалар сахий бу юрт, оҳ, бунчалар юввош деди,
Юввош элнинг ери эмас осмони ҳам талош деди,
Келинг, дўстлар, нон шаҳрига, Ўзбекистон ғаниматдир...

ШЕЪРИМГА

Тун борлиқни бағрига босиб,
Ой осмонда айтарди алла.
Юрагимнинг дарди бўлиб сен
Оқ қоғозга тўкилган палла.

Ошиқларнинг шивир-шивири,
Тун бағрини тиларди ялла.
Муҳаббатнинг ўзи бўлиб сен
Оқ қоғозга тўкилган палла.

Ҳур келинчак бешигин қучиб,
Сокин тунда куйлар баралла,
Шу гўдакнинг туши бўлиб сен
Оқ қоғозга тўкилган палла.

Мен тонггача изладим қиёс,
Юз кўришдим тонг билан сен-ла,
Оқ қоғозда кулар эдинг сен
Қуёш бўлиб айни тонг палла.

АСО

Қўлга отам тутган асони олиб
Юзларимга босдим, асо жилмайди,
Кеч кирган ақлим-а, ўзимдан нолиб,
Қўкрагимда зада бир қуш йиғлайди.

Қўзимдан ўкинчим тўкилиб бир-бир,
Қундуз тикон бўлиб товоним тешар,
Тушимда армоним — ёсуман кампир,
Арқон қилиб менинг жонимни эшар.

Бўғзимдан жон билан чиққувчи алам,
Қўлимдан етаклар қабристон томон,
Сукунат қабрларда чинқиргувчи ғам,
Бунда чўк тушади ҳаттоки осмон.

Дилим чок-чокидан кетар сўкилиб,
Наздимда ўзимга сиғмаган дардман,
Отажон, нетайин, дунёга келиб,
Бир асоча бўлолмаган фарзандман...

ЧУМОЛИГА КЕЛАР ҲАВАСИМ

Ўз ризқини ўзи ташийди,
Судралса-да, мағрур яшайди.
Одам шундоқ бўлса кошкийди,
Чумолига келар ҳавасим.

Етимларнинг ҳақини емас,
Ҳокимларнинг пойини ўпмас,
У чумоли — у одам эмас,
Чумолига келар ҳавасим.

Ўзи зарра, ранги қорадир,
Митти кўзда меҳр ёнадир,
Бир-бирига хўп парвонадир,
Чумолига келар ҳавасим.

Тизилишиб юради улар,
Эзилишиб юради улар,
Балки йиғлар ё балки кулар,
Кулса биздан кулади улар...
Чумолига келар ҳавасим.

ЧУЛПОН

Дийдамдан сизган томчи, қона ўхшар,
Бўғзимдаму ул чиқар жона ўхшар.
Сезурман бу сўнгги имкона ўхшар,
Ераб, кимга айтай дил сўзим энди?

Ойдан-да гўзалим, гулим не деркин,
Жондан-да суйганим элим не деркин,
Мен дўстларни сотсам дилим не деркин,
Ераб, ёруғ айла сен юзим энди.

Озод кўрай девдим она Туроним,
Унинг-чун бергум бўлса минг жоним,
Ўзим билан кетур бу пок имоним,
Розиман, юмил-эй, кел, кўзим энди.

Кўкдаги юлдузим Чўлпон кўринмас,
Соғиндим, Қодирий, Усмон кўринмас,
Иягим боғлар мусулмон кўринмас,
Елғизим, Аллоҳим бер тўзим энди.

Уйғонур Туроним, бир кун уйғонур,
Ушал кун қабримда жоним тўлғонур,
Бўлғайдур менинг ҳам гўрим тўла нур,
Ераб, ёруғ айла сен юзим энди,
Ижобат айлагил шул сўзим энди.

МЕҲМОН

Меҳмон отангдан улуғ.
Ўзбек халқ мақоли.

Уйлаб ўйларимга етмайман ҳамон,
Отамдан улуғмиш ҳар битта меҳмон,
Аввал сендан сўрай, юртим — онажон,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?..

Мен бир дўлвор шоир нени биламан,
Ўзимга йиғлайман, ўзим куламан.
Балки, савол сўраб хато қиламан,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Эй сен, менинг содда, меҳмондўст халқим,
Қўли, кўнгли очиқ, ширинсўз халқим,
Фарзандман, бор ахир сўрашга ҳаққим,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Меҳмон деганларинг талаб тўймаса,
Еб тўймаса яна ялаб тўймаса,
Гўрингга гиштларни қалаб тўймаса,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Меҳмонинг ўлтирса тўрда кекириб,
Турарда тузликқа кетса тупуриб.
Фарзандларинг ётса тиш кирин сўриб,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Келгувчи меҳмоннинг тури кўп бўлса,
Мезбоннинг ўзбекдек ғўри кўп бўлса,

Шу сабаб, бу элнинг шўри кўп бўлса,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Дўстларим, менинг ҳам феълим тор эмас,
Зиқна деб айбланган, ҳеч даркор эмас,
Лек нонкўр меҳмонга ўзбек зор эмас,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?

Қорнига йиғламас қадрли инсон,
Аслида дунёга ҳаммамиз меҳмон,
Оҳ, мени қийнайди шу сўроқ ҳамон,
Отамдан улуғми ҳар битта меҳмон?..

НОДИРАБЕГИМ

Йиғласа кўзёши қумга тўкилган,
Нолиса бўғзига тошлар тиқилган,
Тик боқса устига тоғлар йиқилган,
Аёллар, мен сизга шеър ёзолмадим.

Шоирлар сафида ўзимча мен ҳам,
Қадоқ қўлларингиз мақтайин десам,
Онамни ўйладим кўзи тўла ғам,
Аёллар, мен сизга шеър ёзолмадим.

Шарқнинг аёллари озод, ҳур десам,
Тилло қўлларида терар дур десам,
Нодирабегимнинг киприклари нам,
Аёллар, мен сизга шеър ёзолмадим.

Аллани пахтага алишган она,
Бетон қораяпти, ҳув, синглим ана,
Орият бор деймиз эрларда яна,
Аёллар, мен сизга шеър ёзолмадим.

Афғондан қайтмади қанча ўғлони,
Ҳар куни йиғлайди қизу жувони,
Кўзин ёшли кўрдим Ўзбекистонни,
Аёллар, мен сизга шеър ёзолмадим.

ЎЗБЕКЛАР

Осмонимиз юз очиб, эрк қуёши нур сочди,
Истиқлол деганки, бор, бир-бирга қучоқ очди,
Жаннатдан айрилдик деб кимларнинг қути қочди,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!

Ёт элда ётман деманг, ҳур она элимиз бир,
Жисмимиз ҳар жойдадир, динимиз, тилимиз бир,
Минг жафода тўлғонган эрк истар дилимиз бир,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!

Не-не итлар талади бағри қон бу Туронни,
Қўп кўрди бизга ҳатто, гоҳида бурда нонни,
Темур руҳидан изланг қийналганда имконни,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!

Истиқлол — бу бизларга Аллоҳ берган саодат,
Саодатпарвар эгам бизни қўллагай албат,
«Бўлинганни бўри ер», элда бор шундай ҳикмат,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!

Файзулло бобом қони, Акмалнинг шаҳид жони,
Қодирийни қабрда чирқиллаб пок виждони,
Мозий оша сўрайди халқим Дукчи Эшони,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!

Истиқболда юз очар ҳали ёруғ тонглар бор,
Сотқин зотлар чирқираб чаладиган бонглар бор,
Ҳақиқатга тик боқсак, бу майдонда жанглар бор,
Бардам бўлинг, ўзбеклар!..

НОЛА

Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин,
Мен дўлворни чироқ билган парвонамни асрагин,
Етмиш икки томиримда нохуш туйғу титрагай,
Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин.

Жавдираган юлдузчалар хаёлларим олгайдир,
Наҳот онам бир кун келиб юлдуз бўлиб қолгайдир,
Қўргузмаган меҳрим менинг юрак-бағрим ўртайдир,
Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин.

Сочининг ҳар толасидан минг бир азоб қарайди,
Тонгда онам сочин эмас, азобларин тарайди,
Кеч кирган бу ақлим армон бўлиб унсиз инграйди,
Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин.

Уйлар тунлар уйқу бермас армон чақар мени ҳам,
Юрагимдан кўзларимга меҳр қалқар мени ҳам,
Емон демас ҳар куни юз бор онам, алқар мени ҳам,
Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин.

Шеърга сиғмас Абдулланинг соғинч қалбини тиглайдир,
Бу дунёнинг ишларидан Ўткир оғам йиғлайдир,
Маҳмуд қилган нола, момо, қулоғингга етгайдир,
Момо Ҳаво, моможоним, сен онамни асрагин.

ЖОНИМ ИЧРА БИР ЖОН ТЎЛҒОНАР

Ҳассос танбурчи Турғун АЛИМАТОВга

Жоним ичра бир жон тўлғонар,
Турғун ота чертганда танбур.
Мудраб ётган олам уйғонар,
Турғун ота чертганда танбур.

Жаҳолатнинг куяди уйи,
Эзгуликнинг ўсади бўйи,
Мен тинглаб ётаман шу кўйи,
Турғун ота чертганда танбур.

Лабларимда титрайди сўзим,
Булоқларга айланар кўзим,
Сиз йиғламанг, йиғлайин ўзим,
Турғун ота чертганда танбур.

Мозийлардан садолар келур,
Ўтли-ўтли наволар келур,
Хаста дилга даволар келур,
Турғун ота чертганда танбур.

Аллаларнинг оҳанги унда,
Дарднинг сим-сим жаранги унда,
Чумолилар ўрмалар танда,
Турғун ота чертганда танбур.

Гунчалар ҳам булбулдан тонар,
Ошиқ дилда сўнмас ўт ёнар,
Ўзбекистон куйдан тўлғонар,
Турғун ота чертганда танбур.

ҲОФИЗ НИДОСИ

Ботир Зокиров хотирасига

Бир қўшиқ таралар дилбар, хуш, майин,
Сеҳридан дейманки, жаннат садоси,
Жаннатни ҳам бу кун куйдириб ётар
Ботир Зокировнинг нидоси.

Кимни ахтарасан чарх уриб гирён,
Уни соғиндингми ўлкам сабоси?
Ғафлат уйқусидан уйғотар ҳамон
Ботир Зокировнинг нидоси.

Муҳаббат висолдир, муҳаббат армон,
Отабекни ўртар Кумуш видоси,
Мажнуннинг, оҳ, ўтлуғ фарёдим у,
Ботир Зокировнинг нидоси.

Кўп дилга яқиндир, кўп элга азиз,
Дунёга таралмиш унинг навоси,
Қаро ер бағрига қандоқ сифдийкин
Ботир Зокировнинг нидоси.

БУХОРОНИ ТАШЛАБ КЕТГАН ЛАЙЛАКЛАР

Кеча тушларимда кўрдим мен сизни,
Бухорони ташлаб кетган лайлаклар.
Бухоро овутсин қандоқ ўзини,
Кўзларини ёшлаб кетган лайлаклар.

Минораи Қалоннинг дарди ҳам калон,
Сизга озор берди қайси нотавон,
Ҳозир сиз қайдасиз, бормисиз омон?
Бухорони ташлаб кетган лайлаклар.

Қадим Бухоронинг тирик ёдгори,
Авлодлар ишига келдими ори,
Бухоро осмони изингиз зори,
Бухорони ташлаб кетган лайлаклар.

Қай бир сайёд сизни қўйдими тузлаб,
Сиздан қолган уялар турар ҳувиллаб,
Файзулла бобосин кетган ё излаб,
Бухорони ташлаб кетган лайлаклар.

Еллар сизга элтсин қалбим нидосин,
Сиз қайтинг, қувончдан осмонлар ёнсин.
Бўзлаб-бўзлаб ул қадим Бухоросин
Тумшугида тишлаб кетган лайлаклар...
Кўзларини ёшлаб кетган лайлаклар.

СЕН ҰЗИНГНИ ЁҚМА, СИНГИЛЖОН!

Қалбингда соч юлар бир алам, бир дод,
Кўзингда бўзлайди сен тўйган ҳаёт,
Тополмай қолдингми ҳеч кимдан нажот,
Нечун ўзинг ёқмоқ бўлдинг, сингилжон?

Инсоннинг меҳридан озори кўпми,
Кўли узунларнинг бозори кўпми,
Ҳаётга бир марта келганинг йўқми,
Нечун ўзинг ёқмоқ бўлдинг, сингилжон?

Дилингни тубида айтмаган алланг,
Сен билан ўларми кўрмаган боланг,
Шунчаки ўлмоққа туққанми онанг,
Нечун ўзинг ёқмоқ бўлдинг, сингилжон?

Сенсиз ҳам қаро ер бағри тўладир,
Минг ўзбек туғилса юзи ўладир,
Пахтакор элингни қалби ярадир,
Нечун ўзинг ёқмоқ бўлдинг, сингилжон?

Улмагин, ўлимни ўлдириб яша,
Номардни жонидан тўйдириб яша,
Изингда мардларни куйдириб яша,
Ҳа, шундоқ яшагин, яша, сингилжон!

ФАРЁД

Ўзбегу тожикнинг, қозоқнинг, ҳайҳот,
Қирғизнинг уйдан чиқар бу фарёд.
Афғон забонларга бахш этган бу дод.
Қай тилда бўлмасин фарёд бу фарёд.
Оҳию ноласи бир хил — бўзлайдир,
Тушларида шаҳидларни излайдир.

Кўрсатмади ўғлонлари юзларин
Ва даҳшатда қотган қаро кўзларин.
Энди истаб тополмайдир изларин,
Ким овуғар улар севган қизларин?..
Оҳию ноласи бир хил — бўзлайдир,
Тушларида шаҳидларни излайдир.

Тоҳир каби солдилар сандиқларга,
Кўз тушмасин деб яра, чандиқларга.
Кўрсатмади йўлларга интиқларга,
Эй худойим, сабр бергин сен уларга.
Оҳию ноласи бир хил — бўзлайдир,
Тушларида шаҳидларни излайдир.

Сарғайдими сандиқларда юзларингиз,
Укажонлар, соғиндим сўзларингиз.
Балки йўқдир қўлларингиз, кўзларингиз,
Сандиқларда бормидингиз ўзларингиз?..
Сиз қайтмайсиз, улар абад бўзларлар,
Укаларим сизни қайдан изларлар?

Бу шумхабар Паркентнинг Жўнқишлоқ маҳалла аҳлига бир зумда тарқалди.

— Эшитдингизми, муаллим Собиржон бор-ку, ўшанинг катта ўғли Афғонда қазо қилибди.

— Вой шўрлик, увол кетибди.

— Узиям суқсурдай йигит эди-я.

— Онасига қийин бўлди. Бечора қандай кўтаради бу дардни?

Собиржон аканинг уйига ўша куни тумонат одам йиғилди. Олимжоннинг жасади солинган тобутни олиб келишди. Кўплаб фожиаларнинг гувоҳи бўлган бу қадим дунё, ўлик кўравериб дийдалари қотиб қолган маҳалланинг кексалари ҳам ҳали бундай фарёдни эшитмаган эдилар. Бу — она фарёди эди.

Она ўзини, ўзлигини унутганди. Юлиб ташлаган юзларидан қон томарди. У буни сезмасди ҳам. Тўғрироғи, атрофдагиларни ҳам кўрмасди. Ўғлининг жасади солинган темир «сандиқ»дан ажратиб олиш қийин эди. У фарёд соларди. Бўзларди, қарғарди, илтижо қиларди...

— Ҳой мусулмонлар, мана бу аскарлар бошлиғига айтинглар, Олимжонимнинг рухсорини сўнги бор кўриб қолай. Агар шу менинг болам бўлса, нега кўрсатмайсизлар? Жуда бўлмаса оёғининг учини кўрсатинглар. Инсофийлар борми ўзи?

Онанинг, отанинг, амакиларнинг илтижоларига, дод-фарёдларига қулоқ солишмади.

— Мумкин эмас, — деди ҳарбий қисмдаш келган вакил.

— Мумкин эмас экан, — дейишди чор-ночор шу ерлик раҳбарлар.

Олимжонни ўша кун тупроққа қўйишди. Тўрт-беш кун ўтиб Собиржон ака туш кўрди.

— Адажон,— дермиш тушида ўғли Олимжон.— Институтни тугатиб келдим. Мана шу боққа боғбонман, энди. Нима учун бу дарахтнинг устини темир панжара билан ўраб қўйишибди. Уларга қуёш тегмаяпти. Бу аҳволда боғ қурийдди. Мен ҳам бўғилиб кетяман. Сиз ёрдам беринг, алажон?..

Собиржон ака сапчиб ўрнидан турди. Юраги гурсиллаб урарди. Ҳовлига тушди. Юм-юм йиғлади.

— Отагинанг айлансин, болам. Гўринг тўла нур бўлсин, болам. Сенга қандоқ ёрдам бераман энди?

Тонг отди. Собиржон ака тушини яқинларига айтди.

— Ўғлимнинг қабрини очаман,— деди у йиғлаб.— Уни ўша тунука тобут ичидан олиб, ерга қўяман.

Яқинлари уни бу йўлдан қайтармоқчи бўлишди. Лекин уддасидан чиқа олишмади. Кейин унинг ёнига уч-тўрт киши қўшилди. Гўрковнинг ҳузурига бордилар. Гўрков уларни эшитишни ҳам истамади.

— Меннинг ҳам бола-чақам бор. Жўжабирдай жонман. Қолаверса, бу гуноҳ. Виждоним олдида ҳам, тегишли жойда ҳам жавоб беришни хоҳламайман.

Собиржон ака бутунлай ҳаловатини йўқотди. Бошини ёстиққа қўйса, «Адажон, ёрдам беринг», деяётгандек бўлаверди. Уни кўрган қариндош-уруғлари ҳам нима қилишни билмай қолдилар. Охири бир қарорга келишди. Қабрни очишди...

Тобутни ташқарига олиб, пўлат қайчи билан қирқдилар. Унда Олимжон ётарди. Кийимлари ўзига ярашган. Гўё ним табассум билан ётгандек эди. Фақат ён миясидан ўқ тегиб, иккинчи томондан чиқиб кетган экан. Бўйнидан ҳам ўқ ебди. Собиржон ака кўриб ҳушидан кетиб қолди. Сув сепишди, ўзига келтиришди. Олимжонни қайта кўмдилар. Қабрига тупроқ ҳам тортиб бўлувдиларки, шаррос ёмғир қуйиб берди. Табиат бу сирни ўзи яширди гўё.

— Онасини олиб чиқсам бўларкан, хато қилган эканман,— дея пешонасига урди Собиржон ака. Буни эшитиб Инобат опа қайта фарёд кўтарди, ўғлини кўрсатмаганларни қарғади.

У ҳар куни бўзлайди. Қалбини армон келмиради. Шундоқ ўғлидан жудо бўлса. «Бир марта кўрсатишса бўларди-ку, ахир?!»

*Бу фарёдни ёзмоқ оғир, лек қайтаман,
Йиғламагин, она, деб қандоқ айтаман.
Бу жумбоқни энди кимлар ечади-ей,
Кўз ёшларинг тошларни ҳам тешади-ей.*

*Тополмассан энди, она, ул мардингни,
Майли йиғла, йиғи олар бу дардингни,
Сен шоҳлардан йиглаб-йиглаб инсоф сўра,
Ер юзига тинчлик сўра, савоб сўра.*

*Она замин ўз ўқида турсин дегин,
Аҳли одам омон-омон юрсин дегин,
Осмон битта, Замин битта олам аро,
Оналарни кўрмайлик де мотамсаро!*

АРМОН

Армонимни бағримга босиб,
Ҳасратимнинг кўзидан ўпдим.
Ғамлар қучар мени ютоқиб,
Фироқлардан эзилдим, дўстим.

Бағримга учади юлдузлар,
Оқшом ой, кундуз қуёш бўзлар,
Эртақларда қолмиш ҳур қизлар,
Жумбоқлардан эзилдим, дўстим.

Нечун олам остонаси йўқ,
Маймунларнинг тошойнаси йўқ,
Оқилларнинг баҳонаси йўқ,
Сўроқлардан эзилдим, дўстим.

Уқлар менинг жонимни тешар,
Қаро кунлар ёдимга тушар,
Кўзларимдан аламлар тошар,
Қийноқлардан эзилдим, дўстим.

Яратганнинг гулидир инсон,
Лек шуҳратнинг қулидир инсон.
Маҳмуд энди ўзга инон, эл
Нўноқлардан эзилди, дўстим!

ШЕЪРИЯТ

Кўзимда кўкарган гулимсан,
Кўксимда куйган булбулимсан,
Зоримнинг бешиги, дилимсан,
Шеърият —
Юзингни кўргим келади.

Сен кўнгил осмонининг моҳи,
Сўзга сиғмас ошиқлар оҳи,
Париваш қизларнинг нигоҳи,
Шеърият —
Кўзингни кўргим келади.

Ер васлини санда кўраман,
Жоним ўзга танда кўраман,
Ўзим сенга банда кўраман,
Шеърият —
Қулинг бўлиб юргим келади.

Бир гунчасан, маҳол узмагим,
Ширинимсан, дардли тилагим.
Сен гафлатни қувган малагим,
Расминг кўзга чизгим келади.

Навой пойига тиз чўкиб,
Бобур тутган қаламни ўпиб,
Юрак қоним қоғозга тўкиб,
Шеърият —
Маҳмуд бўлиб ўлгим келади.

ОТАМНИНГ СЎЗИ

Ўтмишда бир мўйсафид куни битиб,
дунёдан ўтишига кўзи етгач, ёнига ёлғиз ўғ-
лини чорлабди:

— Ўғлим, мен бутун умр ҳалол меҳнат
қилдим. Сени ҳам ҳалоллик билан тарбия-
ладим. Яратгандан умидим шулки, мендан
кейин ҳам ҳалол яшагайсан. Тагин «отам
оламдан ўтди-ку, мени ким назорат қилар-
ди», деган хаёлга борма. Сен ўтирган ер-
ларда тангадек нур тушадиган жойлар бўл-
са, шу ердан менинг руҳим сени кузатиб ту-
ради:

Деразадан тушган нурда, ўғлим, менинг кўзим бор,
Элга қилган савобингда билки ёруғ юзим бор,
Гар ғафлатдан йироқ эрсанг, вужудингда ўзим бор,
Болам, отам ўлган дема, мен ўзингда яшайман,
Ким ортингдан дуо қилса мен изингда яшайман.

Бандасидан қўрқма, болам, қўрққин фақат Худодан,
Юкунмагин сен ҳар касга, шафқат тила Оллодан,
Рости, ўлмоқ—кулиб кетиш бу ёлғончи дунёдан,
Болам, отам ўлган дема, мен ўзингда яшайман,
Дилинг, тилинг бир бўлса гар мен сўзингда яшайман.

Фарзанд инсон ортидаги ёниб қолган чироқдир,
Чироқ ёқсанг, парвонаман, руҳим менинг уйғоқдир,
Сен унутма, охиратда ҳар дақиқанг сўроқдир.
Болам, отам ўлган дема, мен ўзингда яшайман,
Жондан азиз суйган ўғлинг ҳам қизингда яшайман.

Умр ўзи оқар дарё, тўғони бу ўлимдир,
Қаро ерга бўш келган менинг икки қўлимдир,
Бу дунёда шеър гадоси Маҳмуд менинг ўғлимдир,
Болам, отам ўлган дема, мен ўзингда яшайман,
Ҳалол бўлса, топган нонинг мен тузингда яшайман!

МАЙСАЛАР КҮЗ ЁШИ — ШАБНАМЛАР...

Руҳимда тонг каби тиниқлик,
Кўзимда кулади қуёшим,
Жонимда югурар илиқлик,
Атиргул тикани сирдошим.

Бу тонгда шириним боламга
Қуш бўлиб сўзлагим келади.
Муштипар, мунисам онамга
Юкуниб йиғлагим келади.

Майсалар кўз ёши — шабнамлар,
Юрагим жомига томади.
Сипқаринг сиз уни, одамлар,
Топмайсиз бундай май — омади.

Дилимнинг қирғоғи — юракка,
Урилар ҳисларим тўлқини,
Оҳ, сенга сиғиндим мен якка,
Қуёшим — тириклик ёлқини.

Тонгларни қучади бир қўшиқ,
Гуллардан бол олган каломи.
Одамлар, сизларга шу қўшиқ,
Қалбимнинг тонгдаги инъоми.

МУНДАРИЖА

Туш	3
Капалак	4
Паркентда тонг	5
Элим	7
Омонлик тилайман	8
Поклик	9
Укинч	10
Қодирийнинг сўнгги сўзи	11
Турналар	12
Тўлин ой	13
Ота поласи	15
Муҳаббат	17
Суюб нетсин бошқалар	18
Ёмғир	19
Дилимдаги бир чўғсан	20
Сенинг тонгинг отмасми	21
«Сенинг кулгуларинг...»	22
Қайлардан сўроқлай	23
Келмадинг	24
«Ҳижронингдан кўзларимда...»	25
Кулгинг	26
«Шоир аҳли муҳаббатга...»	27
Биз нечук учрашдик қирқдан ошганда	28
Белингда шу белбоғ бўлсин, ўғлоним	29
Бойчечак	30
Соғиндим	31
«Тушларимда «тур» деб...»	32

Тонгда	: :	33
Илтижо	: :	34
Ииғлар	: :	35
Юлдузлар	: :	36
Айт энди, юрагим	: :	37
Сизга ёлвораман :	: :	38
Гуноҳи не аҳли Паркентнинг	: :	39
Машраб	: :	40
Савоб	: :	41
Шу одам	: :	42
«Шамол ўкиради...»	: :	43
«Тонг отгач...»	: :	43
Кўзларингда сўзлар ўзлигинг	: :	44
Майсалар қўлларим ўпар	: :	45
«Оғзи ошга етганда...»	: :	46
Бобур армони	: :	47
Сўнги имкон ғаниматдир	: :	48
Шеъримга	: :	49
Асо	: :	59
Чумолига келар ҳавасим	: :	51
Чўлпон	: :	52
Меҳмон	: :	53
Нодирабегим	: :	55
Ўзбеклар	: :	56
Нола	: :	57
Жоним ичра бир жон тўлговар	: :	58
Ҳофиз нидоси	: :	59
Бухорони ташлаб кетган лайлаклар	: :	60
Сен ўзингни ёқма, сенигилжон	: :	61
Фарёд	: :	62
Армон	: :	66
Шеърят	: :	67
Отамнинг сўзи	: :	68
Майсалар кўз ёши — шабнамлар	: :	69

Гафур Гулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси

Литературно-художественное издание

Махмуд Тахир (Махмуд Таиров)

ЗРЯ МЫ ВСТРЕТИЛИСЬ

Стихи

Художник Ю. Габзалилов

Ташкент, издательско-полиграфическое объединение
им. Г. Гуляма

На узбекском языке

Адабий-бадий нашр

Махмуд Тоҳир

БИЗ НЕЧУН УЧРАШДИК

Шеърлар

Мухаррир *М. Юсупов*

Расмлар муҳаррири *А. Кива*

Техн. муҳаррир *Т. Смирнова*

Мусаҳҳих *Ш. Собирова*

ИБ № 5126

Босмахонага 08.10.92 да берилди. Босишга 11.11.92 да
рухсат этилди. Бичими 70x90¹/₃₂. 1-нав босмахона қоғози.
Адабий гарнитураси. Юқори босма. 2.63 шартли босма
тобоқ 2,91 бўёқ нусхаси 2,05.

нашр босма тобоғи. Жами 20 000 нусха. 92 рақамли бу-
юртма. Баҳоси шартнома асосида. 94—92 рақамли шарт-
нома.

Гафур Гулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси,
700129. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасига
қарашли Янгийўл шаҳар ижара пудрат китоб фабрика-
си. Янгийўл, Самарқанд кўчаси, 44.